

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea”, „Foia interesantă” și „Piugarul Luminat” — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia și Cehoslovacia 120 Lei pe an. — Pentru America 150 Lei (abia 75 cenți) pe an, trimiși prin cec de bancă foii la Orăștie

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foie pentru paper. | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie (Trans.)

Înguduitoarea știre dela București.

Șapte tineri universitari români arestați, fiind prinși pe când plănuiau un atentat cu arme asupra unor Miniștri!

Așa a vestit-o guvernul. Deși adevărul era altul: Ei pregăteau lovituri contra capilor Evreimei, de frica căreia guvernul prigonește pe studenți, și contra acelor dintre bărbații politici sus puși, — cari stau în slujba Evreimei.

Toți cei arestați au mărturisit că erau și sunt gata a-și jertfi tinerele lor vieți în lupta aceasta a neamului, împotriva Evreimei sugrumătoare.

Mercuri în săptămâna trecută, după ce la ora 2 după prânz încetase tipărirea foii noastre, pe la ora 3 d. a. posta ne-a adus ziarul din București, în care se găsea această știre uimitoare:

„Ministerul de Interne a trimis ziarului următorul comunicat (vestitor oficios):

„Un Complot (pregătire în ascuns) ce avea de scop asasinarea (omorirea) mai multor Miniștri, a fost descoperit în seara zilei de 8 Octombrie. Vinovatii, printre cari se găsesc studenții Zelea Codreanu și Moța, au fost arestați. Ei au făcut mărturisiri depline asupra complotului. Cercetarea urmează.”

Tinerii a căror arestare o vestea dădea dată de guvern, erau:

Corneliu Zelea Codreanu, Aurel Vernișescu și Mironovici dela Universitatea din Iași; Ioan I. Moța, Corneliu Georșescu și Nic. Dragoș, dela universitatea din Cluj; Popescu Iudose dela Cernăuți.

Pe când în seara zilei de 8 Octombrie se adunaseră la ora 9 seara în casa unui coleg al lor, Dragoș, pe strada „13 Septembrie”, abia începuseră să vorbească despre ce mai să întreprindă în lupta lor studentescă, și la ora 9 și jumătate, deodată poliția, cu mare alai, deslușindu-se și intră peste ei, vestindu-i că — sunt arestați!

Ce-i punea în mișcare pe acești tineri?

Pentru ca cetitorii noștri să înțeleagă deplin această întâmplare, să ajungă înfricoșată, trebuie să arătăm pe scurt istoria neamului:

Tinerimea noastră universitară din Cluj, provocată, luată oarecum de obraz, de către Evreii dela Iași, cari au năvălit acolo în număr îngrijitor de mare și apoi

și băteau joc de toți creștinii nelăsând nici un trup de Jidan sărac, mort în spitalele clinice, să fie adus în sala de tăiat, pentru învățătură, ci lăsau să vie numai trupuri de creștini și în acelea să tăie și ei, — s'au ridicat împotriva acestei purtări obraznice a jidovimeii și au cerut: să aducă și ei trupuri de evrei, că de unde nu, nu-i mai lasă în salele de învățătură cu trupuri creștine. Evreii n'au vrut să dea, că ziceau că pe ei li oprește legea lor dela așa ceva.

De aci s'a pornit. Medicinistilor creștini li au venit în ajutor ceilalți studenți, dela drept, dela filosofie, dela toate științele și au oprit pe Evrei cu puterea a mai intra în Universitate. Apoi, în aprinderea luptei deschise prin cutezanța jidovească, tinerii români — au ridicat și altă întrebare: Ce dreptate e asta, ca în Universitatea românească, mai ales la medicină, să fie mai mulți evrei decât creștini? Și totuși trupurile de morți, să fie date pentru învățătură numai de creștin?!

Și din vorbă 'n vorbă, din hărțuială 'n hărțuială, au ajuns a spune: *Cerem să se facă dreptate neamului nostru românesc, stăpân și susținător al acestei țări, și întâi fiii lui să fie primiți aci și pregătiți pentru tărâmurile vieții de cărturari, — iar fiii celorlalte neamuri: în măsura mării acelor neamuri în țară! La 12 români să se primească și 2 evrei, dar mai mult nu, că altfel se face nedreptate neamului nostru, dacă se pregătesc aici mai mulți streini, mai ales Evrei, pentru a se așeza în scaunele de conducere a treburilor de obște ale țării, ale neamului!*

Asta însemna că tinerii, pentru bunul viitor al neamului, cereau așa numitul „numerus clausus” (primirea în universitate din fiecare neam numai atâta tineri, cât se cer după mărimea neamului lor în țară.

Incordarea luptei.

Evreii începură a țipa (a striga) că asta nu e omenesc, că asta e „sălbătăcie” să-i oprești pe ei a învăța câți vreau și ce vreau! Hahamii lor cei mari începură a se încrunta cătră bărbații dela conducerea țării, că de implinesc cererile studenților, ei mișcă împotriva țării pe toți puternicii lor din străinătate, cari să facă țării tot felul de greutăți! Codrul de gazete jidovești și jidovite, începuseră a răsuna de strigăte răgușite, veninoase, împotriva mișcării studentești. Studenții se treziră în față, nu cu Evreii, împotriva cărora ei au pornit războiul, ci cu — profesorii lor și cu Miniștrii țării, cari începură a-i certă pentru „tulburările” ce le fac și că „împedecă” învățământul în Universități! Glasurile lor erau însoțite de corul glasurilor jidovești, încât studenții nu știau de cine să se apere mai tare, de urletele streine ori de strigătele nervoase ale oamenilor dela cari așteptau sprijin, nu ocară?

Mândria lor, înfrântă.

Deși tinerii simțeau cât de dreaptă e cererea lor, ei fură înfrânți de pedecile pe cari guvernul începu a le pune în calea tuturor mișcărilor lor, a întregii lupte curate și drepte a lor. Și mândria tinerilor se simți grozav jignită, umilită, căci ei nu se vedeau învinși de profesorii lor ori de guvernul lor, de care se puteau lăsa „învinși” fără atâta supărare, ci se vedeau răpuși de Evreii, cari, strângând de gât guvernul, prin mâna lui loveau în inimile tinerilor buni ai țării!

Greșala guvernului și a profesorilor.

Profesorii au făcut o mare greșală: Pentru a plăcea guvernului, au primit să implinescă „poruncile” lui: ca Mare Sfat al Universității au cerut, la îndemnul guvernului, armată și poliție în Univer-

sitate și au îndreptat balonetele ori biciurile aceleia, împotriva tinerilor români, vrând să-i silească „cu ori-ce preț” (că așa cereau toți „înțelepții” neamului!) să-și plece capul în fața silurii ce li-se face de Evreii ce lucrau *din umbră* (cum arătam în numărul trecut că o face ei, din îndemnul „Înțelepților Sionului” lor!) Cei „din umbră” rădeau bine și diavolește, cum părinții români, părinții Universității și ai patriei, își bat pe cei mai buni copii ai lor, pentru dumnealor, Jidanii, ce poruncesc *din umbră*.

In loc să câștige ceva,

au pierdut și ce-au avut!

Capii universităților, ca și guvernul, adevărat ei împreună, au făcut marea greșală, de a nu se apropia de tinerii cari luptau pentru cele mai cinstite scopuri naționale, pentru a-și croi loruși și neamului un viitor mai bun, — nu s'au apropiat de ei cu inima blândă de părinte, ci cu biciul de satrap în mână, — ca să rădă bine cei „din umbră...”

Și tinerii porniți la luptă ca să câștige ceva pentru neamul lor și pentru ei, ca studenții români în România, — se treziră că — *au pierdut și ce au avut.*

Cu o trăsătură de peană aspră ca o sabie prost ascuțită, rectorii universităților și guvernul, tăiară și drepturile vechi ce le aveau studenții, și pe cari le au studenții din toate țările, în mișcările lor, și le trântiră în gât un „Regulament” care-i înjosește așa, cum nu sunt alți studenți din toată Europa! Vechea Societate „Petru Maior” a studenților din Cluj, care era un fel de Casină a lor, unde se întruneau, ceteau foi și cărți din bibliotecă, și mai sfătuiau între ei de nevoile ori planurile lor studentești, — o rasă de pe pământ un rector volnic, li-o închise și puse peceți pe ușile ei!...

Desamăgirea studenților.

Și văzură atunci tinerii, că toată zoleala lor, toată truda lor mânăată de cele mai nobile doriri de bine și de mărire a neamului, a fost nu numai *zadarnică*, ci chiar *păgubitoare*, — că ei ies din luptă nu numai fără nici un câștig, ci chiar *cu pierdere!* Și cei din umbră jubilează și bat guvernul pe umăr: *bravos! bravos!...*

„Ce să ne facem?”

„Ce să ne facem?”, se întrebau acum tinerii cari au stat în fruntea

studentinii și se vedeau răpuși în tr'un chip rușinos, iar pe Lida îl vedeau râzând de ei cu nehot ascuns, din umbră...

Pe ce lume trăim de putem îndura astfel de înfrângeri, nu dela dușmanii contra cărora am perit, ci dela — părinții nostri, cari suflă în foc precum le poruncese cei din — umbră?...

Și aici gândurile tinerilor au început a se întunece în chip duros și înduioșător.

Să privim odată în sufletul acestor tineri.

Acești tineri au învățat încă din casa părintească, să-și iubească cu tărie neamul și țara, și s'o dorească așa cum ar trebui să fie: România a Românilor, numai a Românilor și a tuturor Românilor!... Iar sămânța învățăturilor bune și a pildelor bune, a căzut pe pământ primitiv și a încolțit și a înflorit în sufletele lor curate.

Tinerul cu aceste flori în suflet, a ajuns la Universitate. A dat aici de profesori buni, cari au început a-i vorbi, unul despre: cât e de frumos în lumea în care domnește, ca o regiună albă, Morala fără prihană; altul despre lumea în care Cinstea e doamnă, unde om la om nu e în stare să-i facă o pagubă, să-l înșele, să râvnească la ce e al altuia; al treilea îi arată ce frumos e în împărăția Dreptății, unde în dreptul tău, ești liniștit că nu vei fi scurtat nici odată de nimeni; altul îi arată frumusețile din lumea unde Legea e lege, ca o îngrădire care regulează bunul mers al tuturor și nimănui nu-i trece prin gând a sări peste acea îngrăditură, a o nesocoti, dar mai vartos nu se gândesc la așa ceva cei puși să fie păzitorii acestor îngrădiri; ce frumoase unde cuvântul dat e cuvânt pe care poți întemeia, poți socoti, poți zidi ca pe o temelie de piatră; altul îi mărește încă în inimă dragostea de neam și țară și dorul de a le vedea pe acestea fericite!...

Și tinerul auzind azi și mâine și poimâne frumosul cântec de slăvire al acelor lumi ideale, pe care îl repetă mereu profesorii săi, să îndrăgește cu totul de acele lumi senine, ar dori așa de mult să trăiască în ele, că e așa de frumos acolo!...

Dar când lese dintre cei patru păreți ai salei ude e ascultat atrăgătoare muzică pentru o viață așa de ideală și se uită în jur de sine, — sufletul lui se înfloare, izbit de dura realitate ce o vede pe lângă sine la ori-care pas!... Și în marea lui dragoste de neam și țară, se întreabă cu fruntea încrețită:

— Dar tu, draga mea, țara mea, tu de pe ce lume ești? — că în tine nu găsesc aproape nimic din toate frumusețile ideale cu cari mi-a umplut sufletul profesorii mei... De ce în tine la ori-ce pas mă lovesc de arătări ca acelea, că legea nu e știută acolo unde ar trebui știută, și e „finută“ acolo unde n'ar trebui?!; dreptul meu e nesocotit în chip brutal, de cei ce ar fi să fie paznicii lui; cuvântul dat e o vorbă goală, ca să mă protesteză ori să-mi înșele buna credință, de fapt nu-l ține nimic; datorința se împlinește numai în măsura în care împlinitorul a avut un interes (folos) față de cel ce dorea ceva dela el; urechile sunt surde pentru ori-ce cerere dreaptă și cu temei în lege,

dacă nu ești „bine“ în ochii stăpânului zilei și a scaunului!... De ce, draga mea țară, în tine, în loc să aud de pe buzele locuitorilor, a celor ce te-au apărut cu pepturile lor, a unimesilor celor căzuți întru apărarea și mărirea ta, un cântec de bucurie și mulțumire cu stările din tine, — aud numai valuri de murmur răsvrățite, a rîșne de atâtea stricăciune și nedreptate!

„De unde acest blăstăm asupra ta, dragă țara mea?!...“

Și caută să vadă de unde vine răul? Dela cei mici, ori dela cei mari? Și chiar să fie, ca să nu vezi, că răul e și la cei mici, dar înzecat mai mare e la cel mare! De-acolo se dau pildele rele, de coperire a fărâdelegilor când le fac „ai lor“, de uitare printre degete la jaful în bunul de obște, când îi săvârșesc ai lor, și de îngăduință vinovată față de primejdișii dușmanii ai acestui neam și ai țării: față de Ezei, în tot ce doresc a face pentru a-și mari munții de aur pe cari șed și a ținea departe de izvoarele de bunăstare pe adevărații susținători ai acestei țări, — pe filii poporului român! De acolo, de sus, se dă pildă de nesocotire a dreptului, fie el firesc, fie scris cât de mare în legile țării, când lor nu le vine la socoteală acel drept al tău! Tinerii universitari au gustat cu slăguri de 3-4 ori în jumătate de an din paharul amărăciunii de acest fel, când s'au înfățișat înaintea celor mari, cu cele mai drepte, mai raționale, mai dumnezeiești și omeniești cereri, și răspunsul a fost ori o vorbă goală din care nu s'a ales nimic, ori o călcare cu cinism în picioare a drepturilor lor și a legilor pe cari își întemeiau cererile!

Și atunci au văzut că ei nu pot avea un scut și un sprijin în cel mari și hotărâtori din țara lor iubită, ci mai curând prigonitori și călcători în picioare a drepturilor și a simțămintelor lor!

Iar de aci până la porniri, pe cari nu le mai hotărăște cumpănirea bătrânească, ci aprinderea și inima tineră, — nu mai e cale de parte.

Hotărîrea grozavă.

Apăsăți de gândul tot mai întunecat, că ei au pornit la o luptă dreaptă, națională și românească, și se trezesc înfrânți total de puterea vrășmașă lor a celor dela putere, cari fac ce fac de frica Ezeilor!, — tinerii conducători ai mișcării studențești și-au pus întrebarea: Putem-ne noi înfățișa înaintea miilor de colegi ai noștri, coperiți de rușinea că nu numai nu am câștigat nimic, ci am pierdut și din ce am avut?!, — și putez-vom noi suportă răsul mușcător și usturător al dușmanilor, cari se simt biruitori, nu prin vitejia lor, ci apăsând mâna guvernului țării?

Nu suntem învinși numai noi, e învins și guvernul țării, țara noastră însasi! Putem noi înghiți această umilire?

Și mândria lor de tineri luptători, le-a dat răspunsul hotărît că: Nu! Și atunci, — precum reese din mărturisirile lor în fața judecătorilor, — s'au sfătuit între ei vre-o 9 înși, că — decât chiar ei să aducă această umilire a tinerimei române

în România, față de tinerimea europeană, — mai bine se aducă pe sine înșiși jertfă, făcând ea lupta lor, și porocul, — „să se încheie frumos!“

Sub „încheiere frumoasă“ ei au înțeles însă a nu-și jertfi numai tinerețea lor în floare și poate viața înșasi, — ci să tragă cu ei în adânc și pe câțiva hahami ai prea puternicei tabere dușmanei.

Așa reese din mărturisirile lor, că au fost gândurile lor.

Ce au mărturisit tinerii arestați?

În seara de 8 Oct., o puternică gardă de poliști, în frunte cu însuși Prefectul poliției Generalul Nicolaeanu, au intrat în casa lor de sfat, din strada „13 Septembrie“, — și i-a declarat arestați! Duși sub pază la Prefectura poliției, s'a început încă atunci noaptea ascultarea lor, — care a durat până dimineața la ora 6.

Cel dintâi a fost chemat să deie lămuriri și răspunsuri, tinerul Ion I. Moța, președintele cercului studențesc „Petru Maior“ din Cluj. Cel provocat însă a răspuns:

„Eu am făcut un jurământ. Nu mi-l calc. Dela mine nu puteți afla nimic.“

A fost lăsat în pace și chemat altul, — căruia i-s'a spus că înaintașul... a spus tot. Înșelat, acela a spus și el, drept, că în ce treabă s'au adunat și ce aveau de gând să facă. A luat peana, a scris și a iscălit.

Al doilea după el, căci acestuia i-s'a și arătat ce a scris și iscălit ortacul, — și așa n'avea ce mai sta pe gânduri. Așa până la al 6-lea, care era capul mișcării dela Iași, Zelea-Codreanu. A mărturisit și iscălit și el, dar cu oare-cari șovăeli și încercări de a-și ușura vina sa. — Pe urmă a fost chemat de nou Ion I. Moța și i-s'a arătat că toți au mărturisit, n'are rost să mai tacă numai el. Când a văzut așa, Moța a spus:

„Dacă toți cei 6 ortaci ai mei au făcut mărturisiri, mă socot și eu deslegat de jurământ și mărturisesc“. A luat peana, a scris, așa cum știa că a fost, ce au avut de gând să facă, fără nici o retăcere. Și — a iscălit.

Au fost ridicați puși în 3 automobile ale poliției și duși la marile arest „Văcărești“ dela marginea Bucureștilor.

La Tribunal.

Hărțile au fost acum trecute la Parchetul Tribunalului (Procuratură), și tinerii au fost împărșiți la Cabinetul V. al dlui judecător de instrucție (de cercetări) Radovanu.

A treia zi (Joi în 10 Oct. d. a.) tinerii au fost duși să fie ascultați de Procuratura Tribunalului. Aci lăca ce au spus ei. Cel dintâi a fost ascultat:

Zelea-Codreanu.

A mărturisit, că împreună cu ceilalți 6 soți studenți, au luat hotărîrea, întărîtă prin jurământ, de

a urmă mișcarea și lupta studențească, în nădejdea de a ajunge la împlinirea cererilor lor. Voiau s'o ducă înainte cu ori-ce preț, cu ori-ce jertfă, chiar dacă ar fi nevoie să fie striviți (potopiți) unii oameni, cari prin fișuta lor dușmănoasă studențimii, împedecă biruința ei, — care e una și aceeași cu biruința Românișmului!

La stăruința Președintelui ca să spuie, la cari oameni anume s'au gândit, că ar trebui potopiți din calea luptei lor?, — studentul Codreanu a spus, că îl aveau în vedere pe Moritz Blank, pe Aristide Blank, (capii băncii Marmorosch-Blank, de unde se conduce lupta de stăpânire a Jidovimiei în România pe spinarea poporului românesc!), apoi bancherul Berkovitz, Dr. Filderman, marele Rabi al Bucureștilor, — Rosenthal, directorul foilor jidovești scrise românește „Adevărul“ și „Dimineața“; — urmă și Ministrul Constantinescu președintele Direcției dela Marmorosch-Blank, și Ministrul Banu, membru în Direcție la Marmorosch-Blank, apoi Mărzescu, de fel din Iași, ca mare vrășmaș al studenților acolo, și Florescu, ministrul „dreptății“, pentru multele nedreptăți ce a făcut studenților!

Studentul a repetat însă, că nu se ajunsese la o înțelegere pentru săvârșirea acestor atentate (săriri cu arma) asupra acestor persoane, — ci la asta era să se ajungă numai la capătul tuturor încercărilor zadarnice, de a câștiga drepturile cerute de studenți.

În sara când am fost arestați, a zis, n'am ajuns a ne înțelege, căci noi ne-am adunat la ora 9, iar la 9 și jumătate a tăbărit poliția peste noi (Zelea-Codreanu avea dreptate, căci în seara arestării, când poliția deschidea ușa pe ei, după spusa poliștilor, tinerul I. I. Moța îl întreabă încă pe Zelea: „Ei, măi, te-ai hotărît odată ori nu?“ Așadar hotărîrea nu era luată! Asta se vede și din faptul, că i-au găsit cu... pistoalele goale, n'aveau încă câștigată nici o cartușă). Întrebat de ce s'a scris la hotel sub alt nume decât al său, Zelea a spus că era urmărit în Iași de poliție și nu voia să-l afle așa de ușor. Când l'au arestat avea la sine un stilou (un fel de baionetă mititică), dar aceea o purta la sine de 2 ani, și era câștigată anume pentru acum. Venind la rând:

Aurel Vernitescu.

spune că fusese student la Cluj acum e la Iași. Planul cel dintâi început al lor, a suferit o schimbare, care și întârzia înțelegerea, căci Codreanu a venit la București desmăntat de tatăl său, căruia spusese ce au de gând. Ajunsesc abia a se înțelege, că dacă, rămânând zadarnice ori-ce alte încercări pașnice, vor fi nevoiți a pune mâna pe armă, — el, Codreanu să n'a nici o însărcinare, el să rămână din afară. Ceilalți eram gata ne jertfim!

Corneliu Georgescu.

student de farmacie în Cluj. Ea aceleași gânduri și simțăminte și ceialaltii, fiind hotărît să se jertsească pe sine pentru scopul cel înalt! Cunoaște că s'au jertfit la el revolvere și cușite, — și fiecare eră să aibă o însărcinare, dacă se ajungea la hotărîrea mai din afară, de a nimici pe unii sau în calea biruinței noastre.

N. Dragoș,

student la electrotehnică în București, arată că la dânsul acasă au intrunt colegii săi aceștia, dar nu știa de ce s'au adunat. Ia totuși rostind nume ca Marmorosch-Blank, Berkovitz, și știe în casa colegului lor Dănuțescu, Cornel Zelea-Codreanu vorbea întriva planului de complot, voindundu-se spre asta și pe Moța și pe Popescu, cari se arătau mai puțin.

Mironovici,

student în Iași, spune scurți, că fost cu totul peirru planul, că, și o cere, să se jertsească el și sine pentru lupta studențescă!

Ioan I. Moța,

întrebat de ce s'a scris și el la fel sub alt nume decât al său?, a spus că eră urmărit de poliție, și că să aibă pace de ea. Incolo spune următoarele:

Văzând, că mișcarea studențescă, eră o mișcare curat națională, eră să se sfârșească fără nici un rod, ba cu pierdere încă și studenții par obosiți, — s'a hotărît să facă tot ce ar fi de vr'unos, pentru a da luptei vigoare și, chiar cu primejdia de a jertsi pe sine și pe soții de lângă el.

Bine înțeles, această jertfire de sine, avea să tragă după ea și poșterirea (suprimarea) unor alți oameni, cari prin lucrarea lor împedecă și păgulesc lupta studențescă și națională!

Nu-i adevărat că eră un complot (o țăsătură de strivire) împotriva guvernului. Nici decum!, nici ei știa, că nici un alt guvern nu i-ar fi urmat, nu eră să fie nici breaz!

Hotărîrea noastră eră, zice, să cercăm a ridica de nou studențimea, întâi pe cea din Cluj, apoi pe celelalte. Iar dacă, zdrobită suflăte de înfrângerile de pân'aci, studențimea nu i-ar mai urma pe ei, conducători, — atunci ei — să jertsească în chip frumos!

Președintele: Ce înțelegeți în cuvintele „în chip frumos“?

I. I. Moța: *Doborârea prin revolver a dușmanilor țării!*

Președintele: Și cari erau oamenii socotite printre „dușmanii țării“ și puse pe lista neagră?

I. I. Moța: Dacă se ajungea la hotărîrea ducerii în deplină a aceluiași planului, urmau să jertsească: Moritz Blank, Aristide Blank, Honigman, Berkovitz,

care finanțează (sprijine cu bani) partidul liberal, și odată cu ei (cu acești jidani), și cei stricați de această finanță internațională, ca: Mille (Director la foile jidovești: „Lupta“ și „Presa“) Costa-Foru (alt gazetar intrat slugă la jidani), Al. Constantinescu, (Președintele Direcției Marmorosch-Blank) Th. Florescu, ministrul dreptății (care face studenților dreptatea pe placul Jidanilor).

Dar la asta s'ar fi ajuns numai când nu se mai putea pune în picioare mișcarea studențescă.

Popescu Tudose,

student dela Cernăuți, s'a alăturat la hotărîrea jertfirei de sine, când va fi de lipsă a se folosi de mijloacele cele din urmă. Armele găsite la soră-sa, le avea dela I. Moța, care venind dela Iași, aducea cu sine 3 revolvere pe cari i-le-a dat lui în păstrare. La întrebarea de-a pus jurământ, spune că da, l'a pus de-odată cu Cornel Codrean și Moța.

— Pe temeiul acestor mărturisiri tribunalul a hotărît să-i țină arestați, pe cei 7 tineri și să urmeze cu cercetările mai departe, să vadă cine ar fi îndemnătorii, sfătuitoarii tinerimei, de a porni pe căi atât de primejdioase?

Cum au fost prinși?

La început erau înțeleși 9 inși. Intre cei 9 unul se vede că eră un agent secret (tăinic) al poliției. Siguranța (poliția) statului, când vede colo și colo mișcări ce nu-i plac, trimite câte un om de încredere al său, să între printre cei neliniștiți și el să facă acolo gură mai mare pentru mișcare, — ca așa, fiind primit ia toate sfaturile conducătorilor, să poată da de știre poliției, tot ce se petrece și plănuește acolo. Când Siguranța a văzut că studențimea se neliniștește, a trimis pe unul, ce eră mai demult în slujba ei, ca să se dea printre cei mai „insuflețiți“ pentru mișcare, — și prin acela a știut totul. De aceea își descopere ea, Siguranța, așa tamen la punct pe cei cu planuri „ascunse“. Asta e o istețime a Siguranței. In cazul de față a fost un mare bine că a descoperit așa de vreme pe „complotiști“, până le erau încă pistoalele goale și nu ajunseseeră nici la o înțelegere, căci mai târziu eră mai rău.

Dar și un alt student, Bandac, s'a tras înapoi din ortăcie, trimișând o scrisoare prin care spune, că având o mamă bătrână, nu-l poate pricinul zilele negre ce ar aștepta-o după fapta lui. Pe banii primiți dela Moța ca să-și iee revolver, și-a luat bilet de tren și a plecat acasă. Din ce reese naivitatea (ușurința) celor ce credeau, că ce știu ei 9 inși, nu va mai ști nimenea.

Alți arestați.

In zilele următoare au mai fost arestați: studentul Traian Breazu dela Cluj, prețin cu I. Moța și bănuț a ști și el ceva despre „com-

plot“; — apoi studentul Dănuțescu din București, în a cărui casă s'au intrunt plănuitorii. A fost adus napei și Bandac. A mai fost arestat Zelea-Codreanu tatăl, pentru-că deși a știut dela fiul său, cu ce planuri umblă, nici după o săptămână n'a făcut poliția luătoare aminte ca să împedice de vreme planul. — A fost adusă o studentă în drept dela Iași, dșoara Lica Ilinoi, prețină cu Cornel Codreanu, care trebuie să știe ceva despre tot planul. La judele cercetător dșoara Lica a răspuns:

— Suntem prea pușini arestați. Ar trebui să ne arestați pe toți studenții și studentele, doar toți una suntem, și să dați drumul pe-afară hoșilor, că și așa-i plină țara de ei, încât pe-afară le-ar fi locul și celor din temnițe...

Pe ce au jurat ei?

Pe obuze din tranșeele dela Mărășești și pe iarba crescută din sângele eroilor in acele șanțuri...

Abia acum scriitorul acestor șire înțelege purtarea deosebită ce tinerul Moța a avut-o în cele din urmă zile din pușinele câte le-a stat în vara asta acasă.

Intr'o zi ne-am trezit cu el venit din Moldova (după Congresul lor dela Iași) și având geamantanul său mic de mână, plin de fere ruginite. Ne-a dus și ni-le-a arătat cu evlavie: Uite, mamă, asta-i obuz din tranșeele dela Mărășești, asta e jumătate din o cască pe care a purtat-o oarecare erou și ceva șrapnelă dușmană l'a crepat-o în două cu capul lui cu tot; asta e granată de mână descărcată, — iar asta, uite mamă, e iarbă crescută acolo în tranșee, hrănită cu sânge de eroi!. Mi-am luat-o ca „talisman“ (scut sfânt) și o port la mine să mă păzască de rău!.. Și-i strălucneau ochii vorbind de acele relicui culesse din locuri sfințite de eroii neamului!

Pe aceste lucruri se vede că își făcuseră și jurământul lor, pe relicul dela Mărășești și pe iarbă crescută din sânge de eroi...

Și le-a închis țară, ca lucruri sfinte, în geamantan.

— In zilele din urmă apoi, și-a cercetat pe toți verișorii și rudele tinere, petrecând clasuri întregi cu ei, jucându-se cu ei, povestind, și ne-mai lăsându-i de lângă sine, oprindu-i și la masă, iar sara îi făcea să se culce pe rând cu el în odaia lui, — pe toți îi îmbrățișa atât de deosebit cu suflul său, — fără însă a trada prin un singur cuvânt ori prin o lacrimă, că aceștea sunt un „adio“, în ajunul plecării sale, neștiind de-i va mai vedea ori nu...

Bunii prețini...

Traian Breazu eră bun prețin cu I. I. Moța. Dar tinerul Breazu e cam bolnav. El vedea pe preținul său mereu alergând, pregătind ceva, știa că în trebile astea studențești face ce face, și tare eră năcăjit că lui nu-i spune nimic ce vrea. Intr'o zi, nainte de plecarea la București, Breazu a cerut preținului său să-l spună și lui ce face, ce pregătesc așa în lăină?

— Nu pot să-ți spun, — l'a răspuns Moța, am jurat și nu spun nimănui nimic.

— Măi Moța, i-a zis atunci Breazu, bănuind ceva lucru mare, de ce nu-mi spui, poate vâ pot fi

de folos. Uite, eu sunt bolnăvicios de e de mers undeva, de făcut ceva, l'a să-mă să merg eu în locul tău, ca să rămâi tu scutit în folosul mișcării noastre...

— Nu se poate, dragă Breazule, tocmai fiindcă ești suferind, tu nu trebuie să suferi ce poate vom suferi noi...

Și nu i-a spus nimic și nu l'a trimis la nimic...

Intre Moța-tatăl și fiul.

Comunicatul guvernului, neadevărat.

Sâmbătă în 13 Oct. d. a. dl jude instructor a dat voe lui Ioan Moța-tatăl să se vadă cu fiul-său în fața judeului și a procurorului. Indată tinerul Moța a spus:

„Doresc să știe tata, că comunicatul (vestirea) guvernului după care s'ar fi descoperit la noi un complot împotriva vieții mai multor Miniștri, nu e deloc adevărat! Noi n'am mărturisit nici odată așa ceva! Căci nu contra guvernului era îndreptată pornirea noastră. Și mă mir că guvernul, care cunoaște mărturisirile noastre, nu desminte acel comunicat! Il vom desminti noi când vom avea puștință.

Pornirea noastră eră îndreptată împotriva dușmanilor cauzei noastre studențești, cari sunt în același timp și dușmanii țării și ai neamului nostru!

— Dar domnule Moța, a întrerupt aci dl judecător Radovanu, pe student, — tatăl dtale a fost închis de repeșite ori în temniță de unguri pentru lupta sa națională, — totuși dînsul n'a pus mâna pe revolver întru apărarea dreptății sale!

— A trăit între alte împrejurări, în alte vremuri, cu alte vederi, — a răspuns Moța-fiul. A pune mâna pe armă, de ce adecă ar fi îndată așa de osândit? Dacă, dle Judecător, azi dă navală la hotar o armată de dușmani din afară, mă minăși să-i îpușc. Și cu cât i-oi îpușca mai bine, îmi veți coperi mai tare peptul cu decorații (medălii). Iar acum numai mă gândesc să ridic mâna împotriva dușmanului din lăuntru, și mă aruncați în temniță!

— Acela e războiu după lege, acesta nu, — răspunse judele.

— Prejudiciu (judecată învechită și fără temei) dle judecător, e numai prejudiciu! Dușmanul din afară ce-mi face? Vrea să-mi răpească bunul meu și dreptul meu din țara mea, din casa mea! Dușmanul din lăuntru face același lucru, doar că stînd liniștit în scaune moi, aci între noi, și chiar scutit de noi, — și răpește zi de zi bunul și dreptul neamului nostru în casa lui! Și împotriva lui de-mi ridic brațul, e îndată o crimă (fărădelege)!

Am arătat în cele de mai sus cât se poate de adevărat ținuta a acestor tineri și felul lor de gândire și chiar simțămintele lor.

Judece-i apoi fiecare după înțimna sa.

Mulți, cel mai mulți, sunt de părere, că toată purtarea lor până la sfătuirile acestea din urmă, e foarte românească, acți însă au trecut din bine încolo, au făcut un pas greșit, pentru ce iată-i că și au de suferit.

Sunt însă și mulți cari zic: Demult n'am auzit vorba asta: „*Mă jertfesc pentru a aduce cu un cîas mai nainte zile mai bune neamului meu, țării mele!*” Acești tineri ne spun: Nu vrem să mai trăim în umilirea din trecut în propria noastră casă! Vrem să facem ordine — așezând neamul nostru la locul ce i-se cuvine, fie și cu jertfirea tinereții și chiar a vieții noastre!

Războiul cu dușmanul din afară l'am sfârșit cu bine. Războiul cu dușmanul din lăuntru, are să urmeze! Acești tineri, sunt înainte-veștitorii lui!

Nou Comitet la Cluj.

Studentimea din Cluj a avut în 12 Oct. adunare. Pe atunci tinerul Moța își înaintase demisia (retragerea) din sarcina de Președinte al Societății studențești „Petru Maior.”

Studentii au ales un nou comitet și un Vicepreședinte, care să ducă lupta mai departe, — lăsându-l încă pe fostul președinte neschimbat la locul său. Așa reese și din o telegramă trimisă pe adresa lui la familia lui, din Orăștie.

Telegramă Regelui.

Iar M. S. Regelui, noul comitet dela Cluj, i-a înaintat îndată o telegramă lungă, în care-l roagă să dea ordin să lase liberi pe colegii lor întemnițați, cari sunt jertfa unei măsuri laute de guvern, pentru a compromite (a înnegri) mișcarea studențească. Noul Comitet încheie telegrama către Rege spunând:

„Studentimea va urma lupta începută, și e gata, pentru ideile ei, să-și jertfească și viața!”

Se poate?

Revista politică „Țara Noastră” dela Cluj, sub direcția dlui Octavian Goga, scrie în numărul său mai nou (14 Oct.), că, după cum ei i-s-a vestit, dl *Dr. Alexandru Vaida* în turneul (drumul) său mai nou, la adunările partidului prin Moldova, „a fost pretutindeni însoțit de d. Aristide Blank, conducătorul băncii Marmorosch-Blank”. „Țara Noastră” crede acest lucru pentru faptul, că și dl *Dr. Alexandru Vaida* e membru în Direcțiunea băncii „Marmorosch-Blank”, și bănuiește că dl *Aristide Blank* dă sprijin „real” (pipăit) în materie politică...

Iată un lucru ce are nevoie de o lămurire din partea dlui *Vaida* și a ziarelor partidului Național. Până atunci ne oprim dela orice arătare de păreri, căci ne pare peste puțină ca să fi lunecat și noi ardelenii, pe această pantă primejdioasă.

Dăm de probă,

aceste foi pe lunile Octombrie—Novembre—Decembre c. v. a acestui an, celor ce nu le au, — pentru

numai 12 Lei!

Le dăm așa de leftin încât abia ni-se plătește hârtia și timbrul postal, — ca să ajungă cât mai ușor în mâinile tuturor cetitorilor din popor, pe cari vrem să-i atragem pe drumul celei mai luminoase lupte pentru bunul viitor al acestui neam.

Din casa nici unul Român cărturar, bun patriot, să nu lipsească senzaționala carte:

„*Protocoloalele Intelepților Sienului!*”

care descopăr lumii uriașul și fără păreche de vicleanul plan, după care cel mai înalt sfat al învățașilor evrei de pe glob, conduc lucrarea de robire și finere în robire economică, a tuturor popoarelor din lume, îndeosebi a celor creștine! Cetindu-o, multe lucruri pe cari azi nu le înțelegeai, le înțelegi îngrozitor! A se cere la „*Libertatea*”, în Orăștie (jud. Hunedoare), trimițând înainte prețul ei, *35 Lei*, pentru care se expediază franco-recomandat. Cu ramburs nu se trimite.

Sămănători de lumină.

Pe următorii frați buni dela sate îi mai pomenim cu laudă printre sămănătorii de lumină în popor, prin aducerea multora la cetirea de foi:

Dl *Toma B. Adrian*, profesor de muzică în Târgoviște (j. Dâmbovița) ne-a câștigat în comunele din acel ținut 50 abonați.

Dl *Toma E. Alexandrescu*, din București, bunul prelin al foilor, în o cale prin Moldova, ne-a făcut alți 12 abonați de probă, în Buzău, Barlad, București, Crasna, Iași, pe lângă cei 16 abonați din Dobrogea.

Dl *Ananie Horvat*, Ciachi-Gârbău, 10 abonați.

Dl *Teodor Butan*, Covăsiși, 6 ab.

Dl primnotar *Tănase* din Simeria 8 abonați.

Dl *Toderică Someșan*, Șeiuș, 5 ab.

Dl *George Gabor*, Dumbrava, 10 ab.

Dl *N. Zecheru*, Sâhodoș (Bran) 4 ab.

Dl *Plut. Albu Ion*, din Regt 82 Inf. Bistrița, 6 abonați.

Dl *Ion P. Ivănuș* din Padina (jud. Buzău) 6 abonați.

Dl *Pascu Dema*, Nădab, 4 abon.

Dl *George Lazăr Aclud*, 6 abon.

Dl *Vas. Cosma*, Uriul-de-jos, 3 ab.

Dl *Pavel Cocu*, Ticvan-mare, 2 ab.

Dl *I. Avrămescu*, Techereu P., 3 ab.

Dl *Dum. Vicaș*, Husacuș, 2 abon.

Dl *Damian Iosifoni*, Zolt, 2 abon.

Dl *N. Panaran*, Sântimbru, 5 ab.

Dl *G. Șurtea*, Guravăii, 2 abon.

Dl *I. Batențian*, inv. Șarmaș, 3 ab.

Dl *G. Faur*, com. Surduc-mic, 2 ab.

Dl *Ilie Costa*, Coșova, 2 ab.

Dl *Nic. Tenche*, Hitiaș, 5 abon.

Dl *Stef. Murășan* inv. dir. Idiciu, 7 ab.

Dl *Adam Trop*, Callza, 5 abonați.

Dl *Romul Popescu*, Vulcan, 5 ab.

Dl *Nic. Fleșari*, Closterf, 5 ab.

Dl *Grigorie Moiescu* din com. Corbi (jud. Muscel), 5 abon.

Dl *I. Gegeran*, Stăna-de-sus, 10 ab.

Dl *Nic. Gr. Malic* din Boghicea (j. Roman), 10 abonați.

Dl *Vasile Chebeleu* Socodor, 3 ab.

Dl *Dem. Săsarean*, Magherăuș, 2 ab.

Dl *Mihai Faghiura*, Laslea-mare, 2 ab.

Dl *Dum. Ona*, Sângătin, 3 abonați.

Dl *O. Demșorean*, Miniș, 2 abon.

Dl *I. Buzan*, Cicud de Câmp., 2 ab.

Tuturor: Călduroase mulțumiri!

2 casă de vânzare

în Orăștie, u a în str. Căstăușului Nr. 12, cu 3 odăi, bucătărie, grădină și fântână în curte. Alia în str. Sălcii, 4 cu 2 odăi, bucătărie, grădină, fântână și pivniță. Informațiuni la:

Iuliu Turdășan

(971) 1-2 casier oreșenesc.

Casa din strada *Mihai Viteaz* Nr. 42 (viz-à-viz de Școala română gr.-or.) e de vânzare din mână liberă. (972) 1-3

Casă de vânzare,

stând din 3 camere, bucătărie, grajd, grădină de 2½ jughere și 10 jugure pădure, — se vând din mână liberă, în comuna *Chitid* (p. Crișeni, jud. Hunedoara).

(973) 1-3 **Elemér Herczeg**

Elev tehniciant dentist

având cel puțin 4 clase medii (liceu sau civile), din casă inteligentă, de 15-16 ani, — se primește la:

Dr. Seidner

1-2 medic dentist, Orăștie

De vânzare, din cauza plezurii neagră de lux, una bicicletă, diferite mobile și obiecte, — în Orăștie, str. Șaguna 10. (975) 1-1

O calfal în atelierul de pantofarie al subscrișului se primește o calfal

Ioan Vărmăgean

m. pantofar (974) 1-3 Orăștie, (j. Hunedoara).

Târg în com. Balșa!

Se face cunoscut locuitorilor de pe *Valea Geoagiului-de-jos*, că comuna *Balșa* a câștigat dreptul de târg, anume de 3 ori pe an: la 8 Novembre, 7 Aprilie și 7 Iunie.

Cel dintâi se ține în luna viitoare, 8 Novembre, — în aceeași zi târg de vite și de mărfuri.

(961) 2-3 **Primăria com.**

Mărfuri de vânzare.

La subscrierea bancă în comuna *Geoagiul-de-jos* (jud. Hunedoara) se află de vânzare mai multe feluri de mărfuri și anume:

Circa 15.000 kgr. magiun (lictar de prune), 10 hectolitri vin vechiu, 100 metri cub. scânduri de brad și laturi, 200 perechi bocanci, buți gorle pentru rachiu și vin, butoaie de fer pentru petrol și benzin, 2 cazane de fert rachiu, vojuri pentru strâns prune, — și altele.

Se vând cantitatea întreagă sau în părți mai mici. (961) 1-1

Doritorii a se adresa la:

Banca „Geoageana” Geoagiul-de-jos (jud. Hunedoara)

Casă de vânzare. Subscrișul

din casa bătrânețel, casa mea cu drept de erăsnă, aflătoare în *Băia Pleșa* mare. Casa constă din două localuri de crăsmă, patru odăi, etc.

Doritorii să se adreseze la:

(934) 1-2 **Ved. Fogel Iosif**

Ocaziune de cumpărare.

În comuna *Strei-Sângeorgiu* circa 1½ km. de gara *Călen*, se vinde un local de prăvălie pentru mărfuri mixte și un local mare pentru cârciumă, cu concesione, alături din 4 odăi de locuit, bucătărie, cămară, pivniță mare, surș, grajd, curte mare, fântână, magazin și grădiniță pentru legume. Alături localuri de prăvălie, cât și cel de cârciumă, provăzut cu mobilierul de lipsă.

Poziția casei e în fața alor drumuri comitatense și a podului de peste *Strei* pe unde au trecut 22 de comune.

Cel interesat sunt rugați a veni la fața locului pentru a se convinge despre mersul prăvăliei și al cârciumei. — La scrisori nu dau răspuns, ci numai verbal.

Albert Bruckenstein

(959) 2-3 comerciant *Strei-Sângeorgiu*, (j. Hunedoara)

„Banca Comercială și Industrială Deva”

în Deva, Str. Regele Ferdinand I. 9.

Telefon Nr. 58. Adresa telefonică: Devabanc.

Capital: Lei 5.000.000.—

FACE: operațiuni de bancă: Acoardă credite în cont-curent, scontează cambii, primește depuneri spre fructificare pe termen și la vedere, în condițiunile celor mai favorabile, gajuri de efecte publice și acțiuni, zăloage, ordine de plată în toate orașele din țară, finanțări și participațiuni, etc.

Operațiuni comerciale (pe cont propriu și în comision); — cumpărări și vânzări de cereale (grâu, porumb, fasole, orz, ovăș, făină, etc.) și altele.

(970) 1-